

MODJO

ORGAAN GEWIJD AAN DE
BELANGEN VAN INDIE.

PAIT.

ORGAAN GOENA KAPERLOEAN
TANAH HINDIA.

Verschiijnt elken Zaterdag
Terbit saben hari Saptoe.

REDACTEUR-ADMINISTRATEUR
TJIPTO MANGOENKOESOEMO
SOLO.

Advertenties 25 cents per regel.
Bij abonnement wordt reductie
toegestaan.

Abonnements prijs. . . f 2.25
per Kwartaal bij vooruitbetaling
Wang abonnement f 2,25 tiap-
tiap 3 boelan. Pembajaran
lebih doelo.

Beperkte Opvatting van het Begrip "PLICHT." Bedenklijke soort Burgerzin.

In het *Solosch Nieuwsblad* lazen wij de bedenkingen van een zekeren heer MEN tegen onze idee van pestbelasting. Daar waar de heer Leyds zich zonder bedenken aan onze zij heeft geschaard, past het ons hem onzen diepgevoelden dank te betuigen. Ofschoon den heer MEN ook onze dank toekomt, omdat hij wel aandacht wilde schenken aan ons opstel, en zulks in tegenstelling met de andere journalisten, die in zwijgen hun kracht zoeken. Als frappant voorbeeld noemen we den nestor der europeesch indische publicisten, den heer Later, die aan het geestesproduct van den heer Maier kolommen van de *Locomotief* beschikbaar heeft gesteld, terwijl hij onze denkbeelden niet de moeite van het bespreken waard heeft geacht. Zeker, in zwijgen ligt kracht, ik zal de eerste zijn, om dat toe te geven. Doch degene, die van die kracht gebruik maakt als ter sprake wordt gebracht het volksbelang, toont zonder meer van meer te voelen te voldoen aan zijn persoonlijke antipathie dan het dienen van dat belang. Hij veroordeelt zich-zelf, vooral als hij aan onrijpe voorstellen als die van den heer Maier meer aandacht schenkt dan aan meer gedocumenteerde als de onze. Amice Later! antwoord er hier eens op, als gij niet wilt dat ik u beschouw als een gelukzoeker, die ondanks alle mooie frasen hier in Indië is gekomen om het gouden Kalf te aanbidden.

Tot zoover onze typeering van de meer dan verachtelijke houding van den semarangischen krantenmeneer. Mij rest nog een antwoord aan den heer MEN.

De heer MEN schijnt er niet veel voor te voelen in zijn zak te tasten om Indië, meer speciaal Java pestrij te maken. Hij vindt, dat

in eene welgeordende maatschappij (het) ieders plicht (is) om te zorgen, dat hij geen pestgevaar doet ontstaan, en die plicht brengt mede, dat hij niet vrij is een huis te bewonen zooals hijzelf dat wil bouwen, maar gehouden is in zijne huisvesting zekere regelen ter voorkoming van dat gevaar in acht te nemen.

Hier begint reeds ons verschil van gevoelen. De heer MEN bestudeere het rapport van den chef van den Burgerlijk Geneeskundigen Dienst, dr. de Vogel. Hij zal dan gewaar worden, dat de pest hier niet is geïmporteerd door de Javaan zelf, doch door den HANDEL in overwalsche rijst, die pestrattencadavers hier in het land bracht met de zendingen rijst uit Siam of Saigon of waar dan ook.

Toegegeven, dat de heer MEN gelijk heeft, waar hij eischt, dat niemand der samenleving pestgevaar mag doen ontstaan, dan rust dus de plicht der „woningverbetering” op de heeren van den handel. Dit standpunt zal de heer MEN wel niet willen onderschrijven, denk ik.

Doch ook langs andere lijnen kan men komen tot de conclusie van de onhoudbaarheid van het standpunt van MEN. Men zou de vraag kunnen stellen, wat

er het eerst is geweest, de vervuilde bouwvallige woning van den *tani* of de pest? Het antwoord is niet twijfelachtig, dunkt mij zoo. Maar is het dan niet de plicht van den laatstgekome om zich te schikken naar wat er al is? Andere voorwaarden had de pest moeten kiezen voor hare ontwikkeling andere waarden en tusschen waarden, den Javaan kan geen verwijt treffen, dat hij zulke krotten heeft gebouwd. Want dat heeft hij niet gedaan met het oog om pestgevaar te doen ontstaan.

Doch *badinage à part*. De pest is er, vindt een gunstigen voedingsbodem in de rotte javaansche huizen, waarvoor de Javaan niet verantwoordelijk kan worden gesteld: zijn verdiensten laten het niet toe, dat hij hygiënischer gaat wonen!

Nu heeft de gemeenschap er belang bij, dat die huizen meer aan de hygiënische eischen voldoen. Een ieder met een gezond stel hersenen, niet vertroebeld in en door den dienst van god Mammon zou nu toch zeggen, dat op die gemeenschap de plicht rust, om de noodige verbetering uit te voeren. Het is zoo klaar als een klontje, dat zoo ergens hier de draagplicht rust op genoemde gemeenschap. Dat men daarbij zekere eischen stelt of stellen mag aan nieuw gebouwde huizen, zullen wij niet bestrijden. Doch dat men de nieuwe wetten van terugwerkende kracht verklaart, waarbij de van de hand in de tand bij den dag levende bevolking op kosten wordt gejaagd, welke varieert van f 30.— tot f 40.— een heele som voor den *tani*—dat is alleen te verdedigen door iemand van het slag van den heer MEN, die *nota bene* vindt, dat men reeds aan zijn plichten heeft voldaan, wanneer men zelf geen pestgevaar doet ontstaan.

Waarom, zou men dan gerechtigd zijn te vragen, moeten de bezitters van gevaarlooze huizen, die reeds aan hun maatschappelijke plicht ten volle voldaan hebben, nog de lasten mededragen, welke veroorzaakt worden door de bezitters van huizen, die aan hun plicht nog niet voldaan hebben?

Enfin, het is een benijdenswaardige opvatting van plicht, die wij—gelukkig—niet deelen. Wij, hoezeer buiten de pestbestrijding staande, voelen ons nog niet *senang*, zoolang één enkele Javaan wegens pest grafwaarts wordt gedragen. Misschien is dat gevoel wel te wijten aan onze „onrijpheid”, welke ons, zooals de heer MEN wellicht weet reeds de grootste onaangenaamheden heeft berokkend. Misschien komt dat ook hierdoor, dat wij voortgesproken zijn uit de laagste lagen van het javaansche volk, waardoor wij meer medevoelen het leed, dat daar geleden wordt. (Dit laatste mag ik echter niet te hard zeggen, want het heet immers altijd, dat de Javaan iemand is zonder medegevoel! In dat geval moet ik zeggen, dat de opvoeding van onzen „voogd” vruchten heeft gedragen, want ik toon meer medegevoel te hebben, dan MEN, die be-

hoort tot het ras onder voogden.) Een praatje voor de vaak, is wat de heer MEN heeft beweerd over de appreciatie van den kleinen man van een hem eventueel geboden hulp.

De verbeterde woningen, welke de Inlanders kant en klaar op zeer gemakkelijke voorwaarden kregen, werden door hen niet op prijs gesteld. Zij werden verwaarloosd en spoedig geruineerd.

Zeker, ook wij voelen er veel voor den Javaan te doen betalen voor de noodig geoordeelde maatregelen ten bate der volksgezondheid. Maar altijd, wanneer het betreft uitgaven, die zijn draagkracht niet overschrijden. Wil MEN een verduidelijking van wat ik bedoel? Dat men den Javaan bijvoorbeeld zijn pillen of tabletten van chinine laat betalen in tijden van malaria-epidemie vinden wij gezond: het betreft toch slechts een uitgave van enkele centen daags. Doch dat men hem eenige tientallen guldens laat dokken, dat is nu weer iets, dat gaat boven zijn draagkracht. Hetgeen God geklaagd is. gezien hoe rijk Java is.

Summa summarum: de heer MEN heeft in het *Bat. Nbl.* bepleit eigenlijk een anarchistisch idee, het idee van ieder voor zich zelf en God voor ons allen. Naar onze bescheiden meening heeft hij daarmede een leelijke aanval gedaan op de eerste zuil van het begrip „maatschappij” of „gemeenschap”.

Wij zullen hem niet tegenspreken, dat zijn standpunt te verdedigen is. Maar dan veroorloofte hij ons ook de vraag, waarom de Javanen in *goeoe-goenoeng* diensten moeten uitkomen bij gevallen van rietbrand!!!? De *desa*-Javanen hebben er toch geen belang bij, dat de brand spoedig gebluscht wordt. Als zij zorgen, dat bij hen thuis niet de roode haan kraait, dan hebben zij toch aan hun plichten—nomenclatuur van MEN—ruimschoots voldaan!

Zeker, MEN kan mij zeggen, dat het mogelijk is, dat de brandstichter schuilt onder die *desalui*. Doch dan zeggen wij op onze beurt, dat het volgens dr. de Vogel vrij zeker is, dat de pest is veroorzaakt door de geldmensen van den handel, die met de rijst pest hebben ingevoerd. Waar Java voor eigen behoeften genoeg, rijst zou kunnen verbouwen, wanneer niet duizenden bouws werden gebezigd om suikerriet te planten, handhaven wij onze uitspraak, dat op de geldmensen de morele plicht rust, den Javaan te bevrijden van de volksplaag bij uitnemendheid, de pest.

Waar de heer MEN zich heeft gewaagd op het gladde terrein der geneeskunde, heeft hij natuurlijk zoo'n bewijs gegeven van onverstand, dat men zoo ooit hier zou kunnen spreken van wel eens de klok te hooren luiden, zonder te weten, waar de klepel hangt. Dat is hem, een leek, te vergeven, doch onvergevelijk is het, waar hij ons de les heeft willen lezen. Niet meer of minder beweerde hij toch, dat wij zachte heelmeesters zijn, iets, wat ons een glimlach op de lippen heeft getooverd.

Wanneer het Tjipto te doen is om pestbestrijding, zal hij zijne zaak meer bevorderen door eene ingrijpende geneeswijze te bepleiten, dan door eene zachte geneeswijze, die stinkende wonden laat, voor te staan.

Zeker, waarom zullen wij het verhehlen, dat wij slechte, te zachte heelmeesters zijn voor.... de beurzen der kapitalisten, in zooverre, dat wij voorgesteld hebben een algemeene belasting, *geen belasting speciaal voor de puissant rijke ondernemingen!*.....

Om terug te komen op de zaak, waar het om gaat. Wij hebben niet voorgesteld om de maatregelen minder gestreng te maken. Als het van ons afhangt, zouden wij zelfs in alle *desa's*, waar pest is geconstateerd de roode haan willen laten kraaien, omdat wij daarvan heilzame gevolgen hebben gezien in de *desa* Banjak van het district Batoe der afdeling Malang. Er hoort daar echter een „indien” bij, indien namelijk de kosten daarvan drukten op de partij van den heer MEN. Het is alleen geweest een verleggen van de kosten van de schouders van den kleinen man naar die van de heele gemeenschap, ook dien van de groote heeren, wat wij bepleit hebben.

Indien de heer MEN dokter was, zou hij een medicus geweest zijn uit de oude doos die ziekten behandelde in plaats van zieken. Dit standpunt is reeds lang verlaten, waarde heer! Volgens de niet—zeer moderne geneeswijze behandelt men geen zieken voet of gewonden arm meer, doch menschen of patienten met een zieken voet of zeeren arm. Dit gezonde standpunt van de dokters brengt met zich mede dat men de patienten plaatst onder de beste condities, dat men ze voorschrijft

voedzame kost en laat liggen in gezonde hospitalen, waar alle hulpmiddelen van de hygiëne bij de hand zijn. Om niet overdachtelijk te spreken, moet men de draagkracht van de inlandsche bevolking in aanmerking nemen, waar men maatregelen beraamt om de pest te bestrijden.

Soerakarta, 4 Oct. 1915.

Tjipto Mangoenkoesoemo.

PERMINTAAN ADMINISTRATIE.

Toewan-toewan lengganan jang merasa masih poenja oetang kita minta soepaja toewan-toewan ingra membajar, karena banjak sekali di antara toewan jang menoenggak sampe 2, 3, 4, kwartaal, sampe ini hari bloemlah sama dibajarna. Maka kita minta djangan mensesel hati djikalau sampe pengabisan boelan ini ta'dibajar, nama nama toewan jang menoenggak akan kita toelis di mana Modjo Pait, sebab soedah sampe abis kesabarannya.

ADMINISTRATIE.

BATJALAH SOERAT KABAR: „TAMAN - PEWARTA” Solo.

Harga per kwartaal tjemo f 2.— terbit satoe minggoe 3 kali. Terbit saben hari Senen, Rebo dan Djoemahad ketjoelali hari raja.

Firma Wolf

TOKO MAS-INTEN SEMARANG
Ada toekang Blanda boewat
Gossok dan Gradji Brilliant
dan inten.
Gossok Brilliant harga
satoe karaat f 7.50.

TOPI MILITAIR

Alias topi Boni terbikin dari bamboe warna bruin (Sawo).

model kasar.
f 2,50

f 3,50
model haloes.

TOPI PANAMA TOELN

pake pita modern roepa roepa warna harga f 10.—
f 12.50 dan f 17.50

STROBIN boeboek boeat tjoetji topi stroo dan panama
djadi baroe lagi, harga 1 pak f 0.15.

PIPA BARNSTEEN

f 2.25 f 2.50 f 3.50 dan f 5.—

PIPA MEERSCHUIM

f 2.50 f 3.— f 3.50 f 5.— f 6.—

PIPA GADING

Tjaling gadjah (ivoor) boeat sigaar pandjangnja dari 5 sampe 10 c/m harga f 1.— sampe f 2.— boeat sigaret pandjangnja dari 6 sampe 11 c. M. harga f 0.60 sampe f 1,25.

PRABOT MUZIEK

Viool dari f 12,50 sampe f 150.—
Mandoline „ „ 12,50 „ „ 50.—
Violoncel „ „ 35.— „ „ 75.—
Guitaar „ „ 17,50 „ „ 80.—
Krontjong „ „ 2,50 „ „ 5.—
Merk SHILCOCK LONDON no. 1 f 3.— no. 2 f 3.75 no. 3 f 4.75 no. 4 f 6.25 dan no. 5 f 7.25.
Matchbal dari f 9.— sampe f 12.50. Pompa dari f 1.50 sampe f 3.50.

.TIO TEK HONG, WELTEVREDEN.

PERTANJA'AN.

Ankoe Redacteur!

Oleh kerana kebodoan kita, ta' dapatlah menahan nafsoe kita, berkahendak bergoeroe kepada ankoe, menanjakan sesoewatoe, jang djoega sebab dengoe kita merasa perloe.

a. Apatah daja soewatoe anggotata, jang selamanja menetapi koe-wadjibannja menoeroet kepala-nja, baik di dalam atau di loewar bekerdja, tiba tiba soewatoe koetika, jang hanja disebabkan soewatoe perkara jang ta' sebrapa, lagi poela di loewar kerdja, kepala itoe memboeka soewara di mana tempat oemoem, jang ia akan memintakan kapindahan atau kalepasan atas anggotanja, di mana ditentoeakan akan tiba 1 atau 2 boelan jang akan datang? 1) b. Bagaimanakah fihak jang rendah akan berichtiarkan sepakat, apabila fihak di atas senantiasia menoendjoekkan kesombongan-nja? Goewa kapala, loe anggota, goewa Soetan, loe si Polan. 2)

c. Apatah haroes diboewat oleh saorang hamba, jang teman seboeatnja, ta' beda hal ichwalnja, hanja beda igamanja, dilebihkan harganja? - Permintaannja ditoe-roetkan sadja, maskipoen menjalahi circulaire. 3)

Hormat hamba bertiga:

1. Onderdaan.
2. H. Izhak.
3. Debet ero-wati.

1. Pertanyaan ini ta' moedah dijawabnja. Kami ta' mengataoehi bevoegdheidnja si chef. Djika ia melangkahi koewasaannja, haroes ia dikelah.

2) Si rendah haroes menjahari saorang jang bolih dipertjaja. Djadikan ia leidermoe. Kaloe engkau setia pada ia, maka moesti banjaklah kekoewatannja. Tapi nummer satoe: pilihlah orang jang engkau anggep koewat mendjadi leider.

3) Ini menjalahi boenji Regeerings-Reglement, jang menjeboetkan jang di Hindia ambtenaer-ambtenaar tida boleh diperbedakan dengan alesan igamanja. Tjeritakanlah jang telah kedjadian di tempat toewan. Nanti boleh kami remboeg di halaman *Modjopait*.

Redactie.

REGLEMENT BANK.

Sekali peristimiwa maka adalah seorang pegawai Gouvernement, beragama Roomsche jang dipindahkan karena permintaannja sendiri, dengan meninggalkan hoetang pada seboeah afdeelingsbank, jang ditanggoeng oleh kepala dan temannja.

Maka menoeroet reglement bank, sebagaimana toean toean pembatja telah ma'loem, apabila ketinggalan hoetang itoe tidak dibajarnja loenas, waktoe si pemindjam hendak berangkat tempatnja baharoe, haroeslah borg jang membajar, maskipoen si pemindjam masih hidoep dan menerima gadjih.

Djadilah berdoea orang borg tadi terpaksa meloenakan hoetang tadi, disebabkan dari si pemindjam setelah mendapat mandaat voorscot, jang haroes diboeat meloenakan hoetangnja tadi lantas sahadjja berangkat, dengan djalan menoekarkan mandaatnja dipendjoelan madat, karena apabila ditoeokarkan pada algemeene ontvanger tentoe ia dipaksa meloenakan hoetangnja tadi, sebab toean ontvanger soedah terima perintah dari bestuur bank ialah kepala negeri.

Mengingat kedjadian tersebut di atas mengertilah toean-toean pembatja bahwa si pemindjam dengan sengadja menoesahkan borgnja?

Goena menghilangkan perboeatan jang seboeroek itoe maka menoeroet timbangan penoelis, tiadalah menjadikakan kesoelasan besar, apabila reglement bank dirubah, jaitoe borg haroes membajar, apabila sipemindjam mati atau mati penghidoepannja; djadi apabila si pemindjam hanja berpindah sahadjja, hendaklah bestuur bank meminta sendiri kepadanja, karena afdeelingsbank soedah ada rechtspersoonlijkheid.

Kalau tidak dirubah, barangkali kelak akan terdjadi banjak bangsa Room, keloearan dari Moentilan, jang memang boeroek

boedinja, lantas menoeroetkan segala kenafsoeannja; memborsokan oeananja, sehingga banjak hoetangnja, dari antara mana ada dari seboeah afdeelingsbank, jang ditanggoeng oleh orang lain, dan kemoediannja lantas minta pindah, permintaannja mana hampir tentoe dikaboelkan.

Pada seboeah kota di Djawa tengah adalah seboeah afdeelingsbank jang tidak soeka memberi hoetang kepada pegawai pandhuisdienst, maskipoen borgnja sampai tjoekoop dan koekat, karena takoeit kalau kalau si pemindjam sebeloem loenas hoetangnja lantas dipindah, mendjikan kesoelahannja borg, sebagaimana dahoeloe soedah sekali kedjadian, sedang pengagawai pandhuis memang lekas pindahnja.

Bagaimanakah halnja, apabila afdeelingsbank di perdiaman penoelis, lantas meniroe perboeatan itoe, jaitoe tidak memberi hoetang kepada pengagawai boemipoetera, jang beragama Room, sebab moedah pindahnja? (asal sahadjja minta lantas dipindah.)

Kalau begitoe tentoe mendjikan kasihan kepada orang, jang memang baik boedinja, tida ada bedanja dengan pegawai pandhuisdienst tersebut.

Sebab itoe sebaiknjalah reglement bank diperbaiki.

Barangkali di antara toean-toean pembatja, ada jang menjangkal, bahwa penoelis salah seorang dari borg tersebut, atau orang jang sangat ingin berpindah, tidak dipindah oleh Regeering, itoe boekan sekali kali, hanja penoelis, ialah seorang jang amat piloe hatinja, melihat bangsanja jang hulpvaardig itoe mendapat balasan sebegitoe boeroek.

Hormat hamba

H. B. IZHAAK.

LACHJES EN TRAANTJES.

De ridder zonder vrees en blaam

Zullen wij hoofdartikelen?..... Och, neen! dat is de „heer.” Mulder niet waard, evenmin als hij waard is geweest, dat kameraad Agerbeek zich de handen vuil maakte om hem een pak slaag toe te dienen. Mulder toch diende ljever een aanklacht in bij de justitie, dan A. terug te slaan, dat was wel zoo veilig, vond hij. Prettig, als je een groeteren broeder hebt,...

In het *N. v. d. D. v. N. I.* sputterde de mijnheer van hollandsche afkomst weder tegen de Javanen, heigee hij veilig kon doen, omdat wij, Javanen zijn stiefkinderen van de regeering. Op ons mag dus geschoiden worden, zooveel men wil. Hij heeft zelfs een versje van Jan Prins aangehaald, om aan te tonen, hoe verdorven wij toch eens geweest zijn. Maar denkt Mulder niet, dat wij voor dat enkele gedichtje van hem er wel honderden zouden kunnen reciteeren, om aan te toonen, welke behandelung ons volk steeds heeft ondervonden van den Hollander? Zoo bijv. Sentot's vloekzang door Roorda van Eysinga: Wij zullen het nu niet aanhalen, omdat de justitie zoo streng is!.....

Maar voor het overige is het niet aardig van Mulder vooral op de javaansche adelijken te schelden, die steeds trouwe bondgenooten zijn geweest van den Hollander bij diens heerschen over den Javaan. Vraag er eens Wybrands naar

Waar Mulder in zijn heele stuk niets anders heeft gedaan dan de eene bevolkingsgroep opgezet tegen de andere, nemen wij nu de moeite de aandacht der heeren van de justitie te vestigen op het hoofdblad van het *N. v. d. D. v. N. I.* van 6 October 1915.

Men vervolgt Mulder niet?!!... Ook goed!

Tj. Mk.

**

Dégout.

Ga mee, ga mee naar..... de civil- en militaire gevangenis aan de Vrijmetselaarsweg, want daar wordt iemand gehangen, die zoo- en zooveel moorden op zijn geweten heeft, plus nog zooveel diefstallen. Hij is een gevaarlijk lid der samenleving, iemand, voor wien een ieder zich

te hoeden heeft. Wat een zegen dus, dat de staat een einde aan zulk onnut en gevaar opleverend bestaan maakt.

Ga dus mee, laat uw kleine thuis, als u er bang voor is, dat hij te lastig wordt. Ga echter zelf mee, want zulk een vertooning is niet elken dag te genieten.

Aan de galg zal Brinkman zijn leven eindigen.

Aldus de heeren redacteurs van het *Bataviaasche Nieuwsblad* en natuurlijk. het *Nieuws van den Dag voor Nederland-sch-Indië*.

De doodstraf aan de galg schijnen zij iets zeer amusants te vinden, althans dat zou men moeten opmaken uit hun artikelen. De heeren van het *Nieuwsblad* hebben hun lezers bijv. vergast met een beschrijving van de wijze, waarop G. B. werd aangezegd, dat de G. G. afwijzend heeft beschikt op zijn gratierekest, zij-ik bedoel die redacteurs—tracteerden het publiek op een beschrijving van het verblijf, de houding enz. enz. van Brinkman. Zij vergaten zelfs niet een platte grond te geven van de binnenplaats der gevangenis, waar de galg zou komen te staan. Was de galg daarop geteekend of maar aangegeven, dan was alles compleet.

Aangename lectuur, vindt u niet? vooral voor dames en kinderen. Wie weet, wat wij in het nummer van Vrijdag zullen te lezen krijgen. Misschien wordt hoofdartikel over de laatste stuipreuking, over het verdraaien der oogen etc. etc.

Arme beschaving!!!..... Ik dank u, o Heer! dat ik althans *onbeschaafd* en *onrijp* ben.

C.

**

Djawa makan Katoel.

Het zal zoowat twee weken geleden zijn geweest, dat gedemonstreerd werd de minderwaardigheid van den Javaan.

En Javaan—inlander *sadja*—trad een van de ingangen van 's Lands Plantentuin binnen, om den weg, die door dien tuin gaat, te volgen.

En oppasser hield hem echter tegen, zeggende, dat hij—Javaan—maar een anderen weg moest nemen, want dat hem—oppasser gelast was inlanders voortaan bedoelden weg te verbieden.

Ik hoorde dat, en vroeg den zijn plicht nakomenden oppasser—vrij stom van mij—wat de reden was van dat verbod, terwijl toch Europeanen zelfs langs mochten rijden.

—Vraag je dat nog, Mas! was het antwoord. Bedenk toch, dat Europeanen zijn wezens van hoogere orde. Wat eten zij bijv.? Brood, vleesch, eieren, fijne gebakjes etc. etc. En jij? Ketela, oebi, hoogstens wat *katoel*. Hoe kun je je gelijk stellen met den *Blanda*.

Ik af, vervloekende mijn stommeit.....

Ik ben sinds dien gedenkwaardigen morgen wijzer geworden, want ik weet nu, dat

Blanda: Djawa = Brood; *Katoel*.

Ik moet dus tevreden wezen.

Wong tani Bz.

**

Een Koninkrijk voor wat diplomatische Geest!

Het wordt wel eenigszins vervelend, de heeren van de indische pers te woord te staan, de heeren, die beschouwingen vastknoopen aan de redactiewisseling van ons blad.

Den held Later, die alles aandurt, als het maar geen polemiek is met het revolutionaire blad *Modjopait*, en toch er op pocht van ons den voet dwars te zetten—wat hij althans openlijk nooit zal durven,—hebben wij in dit nummer de noodige eer bewezen. Wij dagen hem uit om tegen ons in het krijt te treden, als hij lust gevoelt in een ferm pak slaag, dat hij bij ons elken dag kan komen halen.

Nu is het weer der redacteur van het *Bat. Nieuwsblad*, dat niet zetten kan dat wij bij de aanvaarding der redactie precies zeggen, waarheen wij willen. Is dat in hollandsche oogen zoo'n dood-

zonde, dat men gehecht is aan zijn vaderland, en ook precies annonceert, dat men wil restitueeren het beste rijk door zijn volk ooit gesticht? Is het den redacteur van het blad wellicht te doen, om de machthebbers in Indië op ons aan te hitsen? Welnu, in het volle bewustzijn van datgene te doen, wat wij als onze plicht beschouwen—dienen van ons vaderland n. l.—tarten wij een iegelijk tegen ons in het krijt te treden. Wij voelen ons sterk, omdat wij dienen het RECHT.

Modjopait zij de zwaluw, die den zomer aankondigt.

**

Laters Groei.

Wie het nog niet weet, worde hierbij kond gedaan, dat de ethische heer Later van de *Locomotief* toch o, zoo veel voelt voor de javaansche beweging. Na vrijwel zonder bewijzen beweerd te hebben van een dergenen te zijn, die voorstaan de „vooruitgang” van ons Indië, en het lang niet aardig te vinden van de combinatie I. S. D. V. en Insulinde, dat zijn vooruitstrevendheid door deze vereenigen in twijfel wordt getrokken, zegt de heer Later speciaal op ons gebeten zijn.

De javaansche leiders der beweging mag hij in *groszem Ganzen* heel graag, zoodanig dat, hij ze niet..... *durft* aanvallen. (Wel geniepig, bijv. door te zeggen, dat zij onder leiding staan van dr. Rinkes, wat werd het gelanceerd aan ons adres wij als een grove belediging zouden opvatten, maar toch nimmer zoo, dat men zou kunnen zeggen: „die mijnheer Later, gemachtigde van Stokvis, is een man!” wat hij tusschen haakjes niet is.) Maar

Mas Tjipto is de eenige, tegen wie wij zijn opgetreden en dat zullen wij blijven, zoo lang hij voortgaat den revolutionairen weg op te gaan. Overigens behoort hij niet tot de leiders van de Jong-Javanen en het is met groote spijt dat vele der laatsgenoemden hem dezen weg zien nemen, hem door zijn kwaden genius gewezen. Voór dien was hij inderdaad een der voormannen en als hij zoo was door gegaan als toen, had hij grooten invloed kunnen uitoefenen.

Dank, o, Heer! dat de heer Later niet zei, dat wij geleid worden door dr. Rinkes. Wij schreien nu heete tranen, dat ons de vriendschap van den semarang-schen publicist wordt onthouden, maar liever zoo, dan satelliet te zijn van dr. Rinkes, al konden wij daarmede de gunst koopen van het semarang-sche gezaghebber orgaan.

De Nederlandsche Spaarkas

KANTOOR PENOELOENG HINDIA BELANDA.

L. S.

Dengan soerat ini, adalah kami menerangkan kepada toean-toean, tentang DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS di Amsterdam, jang mana ada mempoenjai kantoer pertoeoengan di Bandoeng. Maksoednja peroesahaan itoe, ialah mengadjak orang-orang soeka dan memoedahkan menjimpan oeananja, dan maksoed ini disampaikan oleh peratoeran Coöperatie jang penting, sehingga orang-orang jang toeroet dalam peroesahaan ini dapat menerima peroeoengannja, sedang kalau tiada dibikin atoeran sedemikian ini, seperti soedah terdjadi, oentoeng itoe tjoeima boleh didapat oleh orang-orang jang mempoenjai modal sadja.

Peratoeran kita ini, jang mana soedah dilakoekan bertahoentahoen ditanahnja orang-orang jang menjimpan teroetama di Prantjis, adalah njata amat bagoes djoega boeat pendoedoek di tanah HINDIA BELANDA, dan moedah-moedahan kemadjoean jang beransoer-ansoer tetapi penting jang mana kami dapat di tanah Hindia Belanda ini, akan memboektikan bahwa publik menaroech kepertjajaan kepada peroesahaan (perkongsian) kita.

Koetika menoetoep Spaarkas tahoen 1913 pada 30 September, 1914, banjaknja oean jang toeroet disimpan ada LIMA MIL-LIOEN roepiah lebih, dan djoemlah mana, lebih dari SEMBILAN RATOES RIBOE roepiah dalam Spaarkas 1913.

Maka tida ada satoe peroesahaan lain bisa memberi begitoe banjak keoentoengan kepada orang-orang jang toeroet menjimpan, di dekannja djamin-djamin jang amat boleh dipertjaja.

Soekalah kami memberi keterangan-keterangan lebih djaoeh dan sampoerna, apabila diminta.

Hormat dari

Inspecteur te Solo.

W. H. KEMPF.

Telf. No. 201.

RAWÉ-RAWÉ RANTAS, MALANG-MALANG POETOENG

Tjoetok pada *Goentoer-Bergeark*, akan tetapi beoel²nja ta'ada satoe orang jang mengharap *Goenoeng-Goentoer* petjah menoempahkan ladoenja jang membinasakan segala apa jang malang djalan ladoe itoe, boekan?

Maksoed sekalian orang jang berpengertian dan beroetak, tjoe-ma menoedjoe kepada *weweri-weweri* jang mengalang-ngalangi maksoed jang menoedjoe kepada kebaikan, keamanan dan keselamatan Hindia-timoer dan Negeri-Belanda, wadjib dan soedah memang mistinja kita serang, dengan sendjata jang ada pada kita; soepaja bapak kita Gouvernment toeroet pakai devies kita: „*Rawé-rawé rantas dan Malang-malang poetoeng*.”

Moestahil jang bapak kita Gouvernment dan Toean-Toean leden dari Tweede dan Eerste Kamer ta'ada jang berhati manoesia dan ta'ada jang memikirkan keselamatan Hindia-timoer, jang senjata bawa banjak keoen-

HOTEL
HINDIA
KETANDAN-SOLO
DJIRAN.

Kaoentoengan.
Toean-toean JOURNALIST jang ingin dapet kahasihan tjoekoop, disilahkan lekas minta katrangan dengan alamat:
PR. No. 1915 C.
HULPOSTKANTOOR
PLERED SS. WL.

Bras-kapal harga mati satoe p koel f 6.—
Seng No. 30 tipis sekali harga satoe pikoel . . . f 14.—
Seng No. 28 ada tebal harga satoe pikoel f 13.—
Kadjang oekoeran 15/170 cM. per 1000 lembar f 13.50.
Ranoewikarto
Tjilatjap.

toengan, keselamatan, keamanan dan kesenangan Negri-Belanda dan isinja.

Moestahil djoega jang bapak kita Gouvernemen dan leden Tweede dan Eerste Kamer ta'toe jang kebinasaan Hindia-timoer itoe, djoega kebinasaan Negri-Belanda dan isinja.

Semoenanja orang jang awas dan eling, kata soeargi *Ronggowarsito*, sama ta'oe: „jang bapak kita Gouvernemen, meskipoen disamakan,” pakai devies: „*Rawé-rawé rantas, Malang-malang poetoeng.*”

Saudara! Saudara! lain dari pada devies diatas, haroes kita ingat djoega pada sabda *Sri Batoro Romo* pada *Romodjo Pati*, tatkala ada di *Goenoeng Maliawan*, begini:

„DANDANG-GOELO.”

Koenéng lingnjo *Romodjopati*, angandiko *Sriromowidjo*: „Eh! Bèbakal siro kije, gampang kèlawan èwoeh, apan ono hing-kang akardi, jèn wanio hing gampang, wedio hing èwoeh, sabarang nora toemèko, jèn antèpèn: gampang èwoeh dadi sidi, hing poerwo nora nono.”

Ta'salah saudara *Tjipto Mangoenkoesoemo* kasih ganti nama soerat *Minggoen Goentoer-Bergerak, Modjo-Pait*. Kalau toeroet dongèngnja orang koeno, kebesaran Keradjaan *Modjopait* itoe, sebetoelnja ta'dari kekoeatan sendjata perang sadja, tapi jang kebanjakan dari perang penna dan bantah. Orang orang koeno tjriterakan djoega: „jang semoeanjanja orang di negri lain lain jang pakai sendjata keris, itoe tanda bawah perintahnja keradjaan *Modjopait*.”

Dari sebab itoelah, hai! saudara-saudara jang sama tjinta pada Gouvernemen dan tanah toempah darahnja, marilah samasama menoendjoekkan *weweri-weweri* jang sama memalangi maksoed jang membawa keoen-toengan, keselamatan, keamanan dan kesenangan Hindia-timoer dan Negri-Belanda, pada Gouvernemen dan leden dari Tweede dan Eerste Kamer, dengan mengingat sabda *Sri Batoro Romo* dan devies: „*Rawé-rawé rantas, Malang-malang poetoeng*” soepaja dibelakang bisa djadi.

TOTOHARDJO.

WELKOM.

Met vreugde begroeten wij de uiffte van het zusterorgaan *Het Vrije Woord*, het veertiendaagsch blad van de I. S. D. V., dat echter niet beschouwd wil worden als het sociaal-democratisch veertiendaagsch blad voor Indië. Het blad ruimt toch zijn kolommen voor beschouwingen, niet uit socialistischen huize, wil ook aan de zienswijze van niet ras-echte democraten de noodige eer verleen.

Wij kunnen niet anders dan dit standpunt billijken. Want waarheid bevat hetgeen door partijgenoot Sneevliet is gezegd, n. l. dat

onder niet-Sociaal-demokraten personen voorkomen, met de Indische maatschappij-verhoudingen wellicht beter bekend dan met het overgrote deel (inclusief de redacteuren) van (de) I. S. D. V.-leden het geval is. Personen, die zich niet rekenen tot bepaalde Westersche politieke organisaties en die zich in hun publiek optreden als pleitbezorger van de belangen der bevolking van dit land deden kennen, ten deele tot de ingeboren bevolking behoorende.

Het is waar, dat nog vele, zeer vele in den waren zin van het woord — krachten nog niet tot de sociaal-democratische inzichten bekeerd zijn, en die daarom niet aan een specifiek socialistisch orgaan zouden kunnen medewerken, bepaalden zich de redacteuren van dat blad zich tot de propaganda van hunne levensbeschouwingen.

Het zou ons te ver voeren, om hier een exposé te geven van den inhoud van het blad. Wij noodigen onze lezers uit, zich zelf te overtuigen, dat het *Vrije Woord* meer dan lezenswaard is.

Geen beter aanbeveling, dan het woord van Sneevliet in zijn inleiding:

Wij uit het Westen gekomen Sociaal-democraten, brengen ongetwijfeld onze in het Westen ontstane maatschappijleer mede, maar denken er niet over een Westersch partijprogramma te maken tot beginselprogramma voor onze I.S.D.V. Wat niet wegneemt, dat wij ons ook zonder dat beginselprogramma, in staat achten koloniaal kapitalistische uitbuiting en de gevolgen daarvan ook op het terrein van politiek en justitie te bestrijden; dat wij zonder schroom en zonder *Rücksicht* op kapitaalbelangen opkomen voor het lijdend voorwerp van de Westersche kapitalistische overheersching, dat is de ingeboren bevolking.

De menschen van Insulinde zullen daarom niet dwalen, als ze zich als lezers laten inschrijven.

Modjopait hoopt hartelijk te kunnen samenwerken met het *Vrije Woord* tot heil van Insulinde.

Redactie

BRUINTJES, WEEST TOCH TEVREDEN!

wanneer een hoogstaand Europeeër u totoyeert.

Het volgende is geknipt uit de *Volharding* en is historisch.

Het overkwam een Jong-Javaan, dat hij reizende was en door den controleerenden treinbeambtenaar onheusch werd bejegend. Deze laatste kwam er in de uitvoering van zijn werk toe, dien reiziger te bejelen en bejouden, maar had ditmaal een Javaan voor, die geen genoegen nam met de beedeigende woorden van de beambte, daarover kwaad werd, duidelijk blij gaf van zijn misnoegen, door op zijn beurt den treinbeambte ruw te bejegen en per slot zijn beklag in te dienen bij de spoorwegautoriteiten.

Het is natuurlijk niet twijfelachtig, dat de controleur aan zijn Europeaan-zijn het recht meende te kunnen ontleenen op minder beschaafde wijze te keer te gaan tegen den Inlander. Hij zou het zeker uit zijn lijf gelaten hebben tegenover een europeesch reiziger, al was het er maar een uit de 2e klas. Hij gaf daarbij toe aan den rassenwaan, die wthuidigheid vereenzelzigt met superioriteit. Hij uitte zich op de wijze, als de europeesche cultuur zich veelal pleegt te uiten tegenover de wezens van lagere orde, die het ongeluk hebben in een andere dan witte huid te steken.

Het is omgekeerd duidelijk, dat de protesteerende Jong-Javaan, die misschien in ontwikkeling zich voelde staan boven het uitvallende cultuurmens, onmiddellijk op den ondervonden rassenwaan reageerde met gekrenkt gevoel van een ras, dat vaak door grofheden van deze soort wordt gekrenkt en nog steeds niet de kracht vermag te ontwikkelen om aan dergelijke grove uitingen paal en perk te stellen. Het is duidelijk dat de Jong-Javaan uit het oog verloor de omstandigheid, dat het misschien verkeerd kon zijn naar aanleiding van ondervonden bejening bij den werkgever van den treinbeambte te gaan klagen. Verkeerd, omdat het lid van een stelselmatig klein gehouden ras beroep ging doen op werkgeversmacht om een maar laag gepaast werknemer van het „superieure” ras mores te leeren. Verkeerd, omdat gekrenkt rasgevoel verstand verduisterde en ondervonden krenking nog wel met hulp van een werkgever, die door onderbetaling van den inlandschen werknemer, stelselmatig de inlandsche werkrachten grieft en krenkt, wilde wreken op iemand, die door maatschappelijke positie en levensomstandigheden eerst in de laatste plaats verantwoordelijk kan worden gesteld voor de grievende behandeling, waarvan zoo vaak de Javaan, de Indiër van volbloed indisch origine, de dupe is.

**

De vraag, die wij ons-zelven

stellen, is een andere dan die van de redactie van de *Volharding*. Wij vragen ons af, wat beoelde Javaan toch wel heeft verlangd? Heeft hij een „u” verwacht van een superieuren Europeaan? Maar dat is immers nog niet de mode. Hij is nu eenmaal bruin, dus minderwaardig.

SEMAR.

INDISCH NATIONALE RAAD

Jaitoe Persarekatan dari segala Perhimpunan jang bermaksoed mendjoendjoeng martabat bangsa (Hindia)

Beberapa hari jang baroe laloe penoelis karangan ini terima circulaire dari comitè di Betawi jang bermaksoed hendak mendirikan soeatoe persarekatan bernama „Indische nationale Vrouwenraad”, jaitoe soeatoe kepala perhimpunan jang berniat hendak membangoenkan soeatoe pertalian segala perkoempoelan perampoean bangsa apa djoega di Insulinde, soepaja oleh kekoeatan pertalian segala soeara perampoean boleh diperoleh maksoednja dengan lekas dan semporna.

Itoe circulaire jang telah diterima oleh si-penoelis ini soedah membangoenkan soeatoe maksoed jang telah lama dikan-doengnja. Maka dengan menoe-roet toedjoenja itoe Nationale Vrouwenraad maksoed si-penoelis akan koe-oeraikan di sini. Djadi toean-toean pembatja djangan keliroe jang akan saja bintjangan di bawah ini boekannja maksoed dari Nationale Vrouwenraad jang terseboet di atas, akan tetapi maksoed saja sendiri boeat mendirikan INDISCHE NATIONALE RAAD — dengan ambil tauladan dari atoerannja Nationale Vrouwenraad jang akan didirikan di Betawi (Siapa maoe ta'oe dari maksoednja Vrouwenraad terseboet, saja persuaikkan sadja minta keterangan kepada Mevrouw Victor — van Dijk, Parapatan 15 Weltevreden).

Seperit sekalian pembatja jang terhormat ta'oe, maka telah beberapa liter tinta kami habiskan, beepera kilo kertas kami oesahkan boeat minta soeatoe perapatan dari wakil-wakil ra'jat — dan kami ciabarnya konon akan dapat soeatoe „*Koloniale Raad*” jang djaoen boleh dikata semporna goena mendjadi wakijnja kami ra'jat Hindia. Maka dari sebab itoe, dari pada kami ra'jat tinggal diam, sepandjag fikiran penoelis baiklah kita oesaha boeat membangoenkan soeatoe raad sendiri jang boleh dianggap seperti mendjadi wakijnja sekalian perhimpunan-perhimpunan ra'jat Hindia jang sekarang ada Terumbangkan dengan naknja laki-laki, maka perdoedoekan kemoesiaannja bangsa perampoean hampir-nampir sematjam dengan nak kami ra'jat Hindia jang belom didengar orang akan soearanja. Maka dari sebab itoe maksoed Indische Nationale Vrouwenraad pada pemandangan penoelis boetiah mendjadi tauladan bagi kami ra'jat jang terperintah.

Betoel, maksoed soeatoe Nationale Raad boeat ra'jat belom tentoe diharjakan orang seperti mistinja, akan tetapi moestail apabila oleh INDISCHE NATIONALE RAAD boen diperluatkan akan kerokoennja sekalian perhimpunan ra'jat dalam meminta sesoeatoe hak, lambat-laven ta'akan di-endahkan orang.

Dengan memperingat maksoed Comite jang hendak mendirikan Nationale Vrouwenraad di Betawi, maka toedjoean INDISCHE NATIONALE RAAD kira-kira boleh saja terangkan seperti berikoet.

INDISCHE NATIONALE RAAD adalah mendjadi pernoeboengan dari segala perhimpunan-perhimpunan bangsa Hindia jang bermaksoed hendak mendjoendjoeng deradjat bangsa dan tanah toempah darahnja. Toedjoennja jaitoe akan mempernaukan segala keperloennja perhimpunan-perhimpunan jang bernoeboeng, baik keperloen atas hak hidoepnja (maatschappelijk), baik keperloean jang bernoeboeng dengan keselamatan hati (zedelijk) — dengan tiada memandang hal kebangsaannja masing-masing dan igamanja.

Dalam INDISCHE NATIONALE RAAD haroeslah diadakan

algemeen bestuur (bestuur jang oemoem) dan *dagelijksch bestuur* (bestuur hari hari) Algemeen bestuur dibangoenkan dari setoearnja masing-masing perhimpunan jang soedah masoek djadi lid. Dagelijksch bestuur diadakan dari beberapa orang wakil-wakil itoe atau dengan ambil dari lid-lid perhimpunan itoe jang tida didjadikan wakil. Boeat tanah Hindia perloe sekali dagelijksch bestuur dibangoenkan dari orang-orang jang bersatoe tempat tinggalnja, soepaja moedah djalannja bekerdja.

Soepaja algemeen bestuur dan dagelijksch bestuur bisa bekerdja bersama-sama dengan sampoerna, haroeslah president dari kedoea matjam bestuur itoe ialah president dari INDISCHE NATIONALE RAAD.

Dalam statutennja I. N. R. haroeslah dibikin ketentoean demikian: Segala voorstel-voorstel dalam persidangan I. N. R. hanja boleh dianggap (ditrima), apabila voorstel-voorstel itoe tida bikin bertentangan dengan maksoednja (principe), sesoeatoe vereeniging jang teroes djadi lid. (!?? Red.) Maka apabila barang sesoeatoe voorstel jang sematjam itoe ditolak oleh vergadering, maka dalam notalen misti diterangkan apa sebabnja voorstel itoe ditolak.

Maka peratoeran ini haroes sekali diadakan, soepaja dalam persidangan I. N. R. djanga ada terdjadi perkelaian maksoed, oepama oleh karena maksoednja soeatoe perhimpunan Tieng Hoa jang bertentangan dengan maksoednja soeatoe perhimpunan Boemipoetera..... Begitoelah selandjoenja.

Bagimana selandjoenja atoeran-atoeran dari I. N. R. haroes diadakan—itoelah tlada bisa diterangkan di sini semoeanjanja, ini atoeran-atoeran jang akan dimasoekan dalam statuten, baiklah djikalau datangnya terkoempoel dari voorstel-voorstelnja semoea perhimpunan jang ada maksoed berhoeboeng. Soedah tentoe fikiran banyak orang terlebih semporna dari pendapatannja seorng-doea sadja.

Maka dari sebab itoe, penoeh moefakat lebih doeloe boeat oesaha mengoempoelkan fikiran-fikiran dari beberapa perhimpunan jang bersatoe maksoed. Maka goena itoe haroeslah moela-moela diadakan persidangan besar boeat bermoefakatan hal itoe.

Akan tetapi sebab di sini kita beloem bisa ta'oe, apa maksoed jang saja oeraikan di atas ini akan dimoefakatkan oleh segala perserekatan jang saja toedjoe, maka soepaja djangan boeang waktoe dan ongkos pertjoemah di sini saja ada voorstel seperti berikoet:

Saja mohon soekalah kiranja kameraad Tjipto Mangoenkoesoemo bantoe maksoed terseboet, dan sekalian perserekatan di Hindia jang moefakat akan di-

rinja INDISCHE NATIONALE RAAD dipersilahkan menandakan moefakatnya dengan kirim kartjis atau soerat kepada kameraad Tjipto.

Di belakang hari boleh dilihat apa tjoekoep banjaknja vereeniging-vereeniging jang bermaksoed boeat adakan persidangan besar akan meremboek hal itoe. Kamodien boeat mengadakan comitè pendiri dari itoe I. N. R. penoelis serahkan kepada toean Tjipto.

WIBISANA.

Kameraad Wibisana:

Kami accoord sekali dengan pertimbangan kameraad. Akan tetapi sajang sekali jang voorstel kameraad beloem sampoerna. Dengan menesel hati kami beloem bisa mengatakan jang voorstel itoe „af”, dan perloe sekali jang ia diremboeg lagi lebih pandjang. Kolom *Madjapait* kami sediakan kameraad akan membitjarakan perkara ini.

I. Kalau betoel pembatja kami maka kameraad hendak mengadakan soeatoe officieus lichaam. Pertantjangan jang penting jaitoe bagaimanakah akal kameraad soepaja advies-advies lichaam tadi diperhatikan oleh pemarentah? Tiadakah perloe mentjari perhoebengan dengan social-democratische kamerfractie di Nederland, soepaja di kamer soearanja itoe lichaam terdengar; seperti akalnja I. S. D. V.

II. Bagaimanakah pikiran kameraad tentang soearanja masing-masing perkoempoelan? Kalau soearanja S. I. disamakan dengan soearanja B. O. atau perkoempoelan Insulinde, maka barang tentoe S. I. tiada ma'oe. Akal manakah kameraad voorstelkan boeboeat ini pertantjangan?

III. Kameraad bilang jang semoea voorstel ini lichaam tiada boleh bertentangan dengan principennja salah satoe perkoempoelan jang toeroet mendjadi anggota. Maka kami tanja, djika lichaam ini sapertinja hendak mengilangi fanatisme — jang sekarang beloem keliatan — dari S. I., bolehkah? Atau kalau ia hendak moesoeh bangsa ambtenaar boemi-poetra jang sawenang-wenang pada orang ketjil, masoeklah ini di dalam larangan?

Kameraad Wibisana lihat sendiri, jang voorstelnja beloemlah mateng. Kami tida menjangkal jang voorstel tadi levensvatbaar: dari itoe kami mempersilahkan Wibisana akan meneroeskan karanggannja.

Barangkali tiada salahnja kalau karangan tadi dioeraikan dalam bahasa Belanda.

Salam

Tj. Mk.

JOSODARMO A. G. SALMIN

Toekang kreta asal dari Semarang.

Sanggoep bikin Roda band Karet, djoega sedja Kreta baroe en tweede handsch Bendy baroe dan tweede handsch Deelman baroe djoega ada jang tweede han'sch, dengan tjét en bekleed segala Motor en pakerdjaan ditangoeng baik dan tjepet. Maka dari itoe toean toean dan sobat sobat djikalau ada soeka membeli atawa membangoen jang terseboet di atas, toean dan sobat saja harep dateng lijat saja poenja winkel kreta di kampoeng

SETABELAN M. N. SOLO.

en djoeal koewih Koeda dan koewih Sapi Toean dan sobat sebeloennja ada lengganan harep ditjoba saja poenja pakerdjaan jang terseboet di atas.

Salam dengan karendahan

Josodarmo.

NILA KERING.

Ada sedia nila nila kering jang paling bagoes, tjonto dan pries-courant dikirim pertjoema kalok diminta.

N. V. SIE DHIAN HO, Solo.

Pesenlah boekoe „PERANG EUROPA” dalam bahasa djawa pakai tembang, baroe djadi 1 djilid harga f 075.

Adm. TAMAN - PEWARTA.

Djika bangsa telah mendjadi mateng.

Bangsa kita teroetama kaeom Inlander dipandang oleh bangsa Europa seperti boeah jang bloem mateng, rasanja ketjot, tida bisa dimakan. Kami telah membatja soeatoe verslag dari vergadering tentang memberi peladjaran oentoek pengatahoean hal perang, termoeat dalam *Alg Handelsblad*. Demikianlah boenjinja verslag itoe.

Dengan banjak riboet, bersoeit, tepeok tangan, bertereak, menjanji „internationale” (tida memperdoelikan hal kebangsaan) dan „saudara-saudara, marilah kita meroesakan tangsi-tangsi” propaganda-comite bagi volksweerbhaarheid telah memboeka vergadering di dalam gedong komidie di Amsterdam oentoek algemeene oefenplicht.

Di mana tribune adalah banjak orang-orang soldadoe bagian landstorm dengan memakai pakaiannya berwarna idjo-klaboe serta topinja, ada djoega jang memakai topi model Transvaal, djoega muziek dan bendera tida ketinggalan. Di mana bord jang berwarna oranje diloeikiskan art. 180 dari Grondwet, djoega kita boleh batja. „Kita tida soeka berperang, akan tetapi kita ingin mempoenjai kekoetaan goena mendjaga tanah air kita dan kamedikaan kita dengan sekeras-kerasnja.”

Di moeka gedong tadi ada terdjoel bebrapa boekoe tentang membantah hal „algemeene oefenplicht” dan saorang toean dengan berpakai pakean koening dan djangoentja pandjang, senantiasa berkata: „Akoek mendakwa, doea cent” (doea cent itoe harganja boekoe „Akoek mendakwa” Red.) Sembarang orang boleh mengoendjoengi persidangan itoe, maka banjaklah kacem anti militarisme dan bangsa anarchist ja'ni kaeom jang sama sekali ta' soeka pada sesoetoe peprentahan, sabloemnja vergadering diboea, moelai menjanji „internationale”. Kaeom jang terseboet tadi dari banjaknja hampir membikin penoeh tempat vergadering.

Di antara officier-officier jang berdoedoek kita melihat djoega prof. mr. G. A. van Hamel, djendral van Heuts, bekas G. G. di Hindia Belanda dan lain-lain anggota jang soeka memadjoekan hal membikin koetajnja rajat dalam alat peperangan.

Sekoetika bestuur bersama toean A. E. Dudok van Heel dengan pakean kapitein jang berwarna idjo (warna pakean) serta satoe doea officier-officier dengan jang hendak berpidato, ja-itoe kapitein W. E. van Dam van Isselt, Frederik van Eeden, prof. mr. D. P. D. Fabius, mr. J. A. van Hamel, G. Polvliet mr. H. Verkouteren naik di mana tribune, maka sigralah terdengar rioeh jang tida berhingga, orang bersoeit, bertepoek tangan sambil mengoelang oelangkan topi. Kariboetan ini lamanja bebrapa menit.

Banjaklah orang-orang jang bertereak, nona-nona poen toeroet keras bertereak dan mendjerit-djerit. Koetika ramai riboetnja adalah saorang jang oleh politie dikeloekarkan dengan paksa, sebab ia paling banjak membikin riboet; soenggoehpoen demikian relletje (boekan S. I. relletje, *Verlader*) itoe tida ada brentinja. Moelainja terlaloe sedikit adanja politie.

Bestuur bermoesjawarat apakah jang paling baik akan dibikin, maka kesoesahannja Frederik van Eeden madjoek boeat angkat bitjara katanja: Saja telah berdjandji kepada bestuur, jang saja hanja akan bitjara, djika ada debat. Akan tetapi saja menoeroet perminta'annja bestuur (orang bersoeit, tepoek tangan).

Ada soeara terdengar: kamoe poelang.

Di sitoe toean Polvliet madjoek berkata: Saja sebagai orang Amsterdam toeroet soeka dan soekar. Saja ingin toekar fikiran dengan siapa djoega. Apa kamoe soeka angkat debat?

Pertereakan jang njaring; Ja, baik.

Dari publik datang madjoek toean Burlage, ia naik di tribune. Ia berkata kira-kira demikian: Djika kita bangsa boeroeh tida mengganggoe persidangan ini, maka kita bisa bikin vergadering ini sebagai propaganda-vergadering boeat anti-militarisme. (Tepoek tangan).

Laloe toean Polvliet madjoek lagi dengan ditrima dengan persoeitan dan tepoek tangan serta mengoelang-oelangkan topi. Ia membilang banjak trima kasih telah disamboet dengan applaus: Di sini kita telah waktoe boeat membantah.

(Riboet seperti dalam neraka).

Sekoetika itoe madjoelah saorang pemoeda, jang ramboentja pandjang seperti soesoeri singa, tetapi soenggoehpoen romannja seperti pahlawan jang gagah berani, ia tida bisa mereboet pimpinan persidangan dari tangannja bestuur.

Saorang boeroeh berkata dengan njaring: Ini kariboetan menghinakan pada kita, marilah kita diam; itoe lebih baik. Laloe riboet itoe ada koerangnja.

Di sitoe datanglah beberapa agént-agént politie dengan dikepalai oleh hoofdinspecteur Land. Politie jang berdiri ada di mana tribune dan ada jang mendjaga di gang-gang. Akan tetapi politie menimbang lebih faedah tida melakoekan koadjibannja dengan keras.

Toean Polvliet meneroeskan pidatoenja oentoek membikin besar peroesahan bagi mengadakan reserve (riboet).

Toean Polvliet: Djika kamoe melihat soeatoe granaat meletoeskan, tentoe kamoe kaget. Saorang nona lantas mendjerit-djerit (barangkali dari kagetnja Red.) Dan itoe nonah soedah takoet djika melihat tikoes (orang tertawa bergelak-gelak). Hei, pemoeda-pemoeda di tribune, soedilah kiranja membikin pertjontan jang baik. (Applaus, bersoeit bertereak: hidoep! landstorm).

Saorang perampoean bertereak pada orang-orang dari barisan landstorm: djika kamoe kembang, tentoe kamoe ta' bisa bekerdja lagi.

Toean Polvliet berkata: Kita poenja barisan moesti ada jang mengganti.

Soeara terdengar: Soeroe se-

moea poelang ke masing-masing roemahnja; kowe soedah bitjara lebih dari setengah djam.

Disertakan dengan pertereakan jang rioeh dan tepoek tangan toean Polvliet menoetoeperkata'annja, tapi orang tida bisa dengar perkata'an itoe.

Sekarang toean Van Eeden angkat bitjara. Beliau moelai memberi ma'loem jang ia tahoe banjak. Persidangan sebagai ini ia telah pernah mengoendjoengi. Jaitoe waktoe tahoen 1903. Tetapi kamoe poenja perbantahan di sini tida adil Spr, membikin voorstel akan pindahkan persidangan ini tempatnja ja-itoe ke Berlijn. (Applaus).

Kamoe maoe apa? Apa kamoe ingin menghilangkan samasekali kita poenja bala tentara dan kita poenja meriem-meriem? (Tereak: Ja).

Tereak: Kita moesti bekela goena membeia brandkast di Keizersgracht.

Toean Van Eeden: Saja tahoe, bahwa ada orang jang bilang, saja tida akan membikin mati, tapi saja lebih baik dibikin mati.

Tereak: Kowe djoega begitoe.

Toean Van Eeden: Beloem karoean jang saja akan berboeat demikian, tetapi djika ada orang datang boeat memboenoeh anak saja, maka saja koetar jang saja tida bisa menahan nafsoe.

Apakah kamoe ingin tida mempoenjai kekoetaan, sebab kamoe takoet? Djika begitoe jalah jang dinamakan perboetan alean penakoet. Djika demikian kamoe menoeroet kalau dipaksa oleh keherdakknja pemarentah jang beralesan militair.

Setelah ada lagi jang bertereak, toean Van Eeden berkata poela: Saja beloem pernah melihat orang, jang ditabok pipirja sebelah kiri, maka ia mempersialahkan ditabok pipi sebelah kanan. (Applaus).

Bagi bangsa jang ketjil-ketjil api socialisme gampang diboenoenja oleh bangsa jang besar.

Maka setelah spreker ini jang hampir tida bisa kedengaran soearanja, banjaklah applaus dan bersoeit.

Kapitein Van Dam van Isselt baharoeah berkata: Kita poenja bangsa slamanja laloe timboel riboet, sahingga kita tida mendengar perkata'annja. Perkata'an itoe telah termoeat dalam brochure. Tetapi kapitein itoe tida memperdoelikan ini itoe, ia teroes berkata, soenggoehpoen perkata'annja di tribune djoega tida bisa kedengaran.

Maka adalah beberapa nona-nona jang koetar, barangkali akan timboel perkelaian, mentjari perlindungan di mana tribune. Hoofdinspecteur Land tida adalah berkoeasa akan membikin brenti kariboetan itoe, soenggoehpoen ia memaksa dengan keras soepaja orang tida bikin riboet.

Luitenant Fabius, jang terkenal daroeroesan doelo di Albani laloe memoekoel dengan poekoel besi di mana medja, tapi kariboetan itoe hanja mendjadi tambah. Adalah terdengar orang menjanji „internationale”, sambil mengoelang-oelangkan sapoe ta-

ngan, kebanjakan sapoe tangan kotor. Djoega terdengar soewara, bahwa Croiset dan Fynders ingin angkat debat. Laloe beberapa orang jang hendak debat beroeeroet oeroetan madjoek ke tribune.

Satelah seorang toean jang terlaloe banjak membikin riboet kena dipaksa oleh politie soepaja diam, toean Fynders boeka debantja.

Katanja Reynders, bahwa djika ada seorang socialist jang berkehendak membela jang dinamakan tanah air, maka ia haroes membikin protest, (Applaus) Toean Van Eeden menanja, apakah kita poenja kehendak. Maka djawab kita, kita ingin membebaskan segala hal persendjata'ann. Kita tida soedi membela kaperloeanja kaeom kapitalist. (Applaus) Dr. van Eeden haroes memberi katrangan, jang kaeom boeroeh (orang ketjil) ada perloenja boeat membela tanah air.

Dr. van Eeden: Perkata'an ini kowe moesti kloewarkan di Berlijn.

Reynders: Djika kita di sini berkata jang njaring, tentoe di Berlijn djoega kedengaran. (Applaus).

Saorang officier dari medja bestuur membilang apa-apa, jang didjawab oleh Reynders: Kamoe di sini boekannja dalam tangsi.

Reynders: Di sini orang bilang kita haroes mendjaga diri boeat Duitschland (Tereak; bohong, itoe djoesta belaka, pendjoesta).

Toean Dudok van Hoel membri ingat pada debater, jang ia meroesak neutraliteit.

Reynders: Djika orang kata, jang saja meroesak hal neutraliteit, ja apa boleh boeat.

Tereak: Ini boekan debat jang adil.

Reynders: Belgie soeatoe saksi, bahwa djika orang hendak mendjaga diri, kedjadiannja diroesak sama sekali. (Tereak; penakoet). Kita telah melihat jang Luxemburg tida mendapat soesah (tertawa'an jang njaring).

Reynders menoetoeperkata'annja dengan disamboet dengan applaus dan tereakan „hoei”.

Mr. Verkouteren laloe angkat bitjara, tapi soearanja hampir ta'kedengaran. Beliau menoendjoekan jang telah kedjadian dahoeloe jang mana menoendjoekan kemashoerannja Nederland. Tetapi baharoeah ia berkata: siapa jang maoe damai ia haroes bersedia boeat perang”, maka terdengarlah poela keriboetan jang ta'berhingga. Ada jang poera poera batoek, memboeka moeloet seperti orang poeles, maoe tidoer, lain dari itoe banjak lagi roepa roepa soeara loear biasa, jang kedengaran.

Arof. Fabius membatja soeatoe pidatoan, jang sama sekali ta'kedengaran boenjinja. Beliau selaloe dimaki-maki oleh kaeom aparchist, jang waktoe itoe paling banjak ada dalam persidangan. Maka sekoetika ia berkata: djika tanah air mendapat soesah, tentoe semoea tida ketinggalan boeat menoendjoekan ketjinta'annja” perkata'an itoe hampir tida kedengaran dari riboetnja orang menjanji „internationale”.

Prof van Hamel: Kamoe orang tida akan bisa toeloeng saja poenja moeloet. Biarpoe sampe besoek pagi djam 5 saja brani akan menoeka debat dengan kamoe orang. Tereakan boeat minta debat, itoelah soeatoe tinda bagi saja, bahwa bangsa Nederland masih ada keinginan akan mendjaga dirinja (applaus. Tereakan: psycholoog) 1)

Semoea orang jang sekarang memainkan kaki sambil membantah, itoe semoea saja soeka akan mempeleok badannja. (Orang tertawa).

Djika ada soeatoe pasoean menjerang den Dam, berboeatlah seperti sekarang, (orang bertereak). Ingatlah jang kamoe berdjalan dengan mengingati peroesahan oentoek hal damai. Dan orang prempoean. Masih banjak bangsa Kenau Simen Hasselaars (prempoean jang gagah brani dalam peperangan dengan Spanje. Red.) Ingatlah bahwa bangsa pempeoran bakakal berkata: slamat datang di sini.”

Prof van Hamel menoendjoekan soeatoe potret dari orang jang moekanja kena tjatjad. Gambar itoe disebaran oleh vereeniging „voor den vrede”. Hal ini menimboelkan pada fihak anti-militaristen dan tertawa pada lain lain orang.

Prof van Hamel: Ingatlah pada Belgie, di mana tida ada brandkast, jang haroes didjaga. Kenapa di sana banjak franc-tireur (soldadoe dengan soekanja sendiri). Tereak.

Oesaha jang paling baik boeat mendapat damai, ja-itoe mendirikan soeatoe balatentara dari rajat. (riboet).

Koetika prof. van Hamel berpidato tentang Herve, maka timboel lagi keriboetan.

Karena ramainja orang menjanji tentang hal socialisme, maka prof. van Hamel tiadalah bisa kedengaran soearanja. Ia laloe minoem cigaret. Pengabisannja prof. van Hamel berkata, jang oleh sebab riboetnja persidangan ia poenja alean jang telah dipikir lebih djaoeh ilang semoea.

Reynders bertereak: Djoega pada saja marika berboeat demikian.

Laloe Croiset angkat bitjara, semoea perboeatannja ia poenja saudara saudara sapikir ia tanggoeng. Ia tahoe, bahwa kamedidikan perkata'an boleh dipertjajakan pada prof. van Hamel.

Hal democratie jang kita dapat di sini ja-itoe jang asalnja terbikin di Duitschland, (made in Germany.) Pri hal artikel dari Grondwet Croiset bilang, bahwa wet itoe tida bergoena soeatoe apa.

Setelah itoe persidangan ditoeoep.

Demikianlah persidangan jang diboea dikemoedikan, dipimpin oleh bangsa jang tersohor „mateng”, hal sopan (beschaving in den waren zin des woords) bangsa Europa haroes beladjar pada si Djowo.

INLANDER.

1) Orang jang mengoelik, kapinteran tentang hal dijswa.

Red.

JOZEF MULLER & Co.

Pasar besar Q 31 Telefoon No. 1031 Sp. Soerabaia.

Agenten v/d EGRY Contrôle & Kascontrôle Machines.

Hebben Pas Ontvangen:

Wikkelslobkousen m/ Voet & Souspieds	f 5.—
Idem zonder id.	„ 4.—
RADIUM vizieren & korrels— per garr.	„ 8.—
Vizieren of korrels separate— p. s.	„ 4.—
Led. Foudralen v/ Parabellum Pist. m/ R.	„ 6.50
GEWEERRIEMEN van leer of groene band	in prijzen van f 1.50 t/m „ 2.50
Ht. Poetsstokken— 3 deelig— m/ toebehooren	„ 2.—
Ht. Idem— 4 deelig— m/ toebehooren	„ 2.50
voor geweren met loopen van 90/100 cM.	„ 2.50
Sand'erg's Poetsstokken— eendeelig— stalen	m/ Ht. omkleed voor cal. 12/14
zonder toebehooren	„ 2.50
BOKSBEUGELS zonder punten	p. s. „ 0.50
Idem met	p. s. „ 0.60

Verlengbare Jachtmessen — 30 cM. lang—	
m/ Led. scheede	f 7.50
Verlengbare Jachtmessen — 39 cM. lang—	
m/ Led. scheede	„ 10.—
Jachtmessen—lang 21 cM. m/ Led. scheede	„ 3.50
Demo Veldflesschen, inhoud 1 L. m/ draagriem	„ 8.—
Demo Picnics, inhoud 1 1/2 L. m/ draagriem	„ 14.—
Demo „ 2 L. idem	„ 16.—
Demo „ 2 1/2 L. idem	„ 18.—
Demo Kantens, „ 1 1/2 L.	„ 27.50
idem Kruiken 1 1/2 L.	„ 27.50
Demo Boterdoezen	„ 8.50
Metalen datumstempels, zelfkend	„ 17.50
Automatische Nummerateurs	„ 50.—

Beleefd aanbevolen

Reparatie-Atelier & Stempelfabriek.

Tertjakt oleh Stoomdrukkerij N. V. Sie Dhian Ho, solo.

Mas Josodiprodoj Tjilatjap

Ada Djoewal

Kadjang oekoeran 150/195 cm 1000 lembar à f 16.—
Kadjang oekoeran 120/140 cm 1000 lembar à f 15.—
Kadjang oekoeran 90/110 cm 1000 lembar à f 14.—
Welit 1000 bidji à f 11.—
Semoea arga di atas karet Tjilatjap haven.
Dengen ada djoewal djoega kajoe balok Laban, woenoe, wangkal. Dan sedia Djoega kajoe oekar, batoe merah, genteng, klapa d. l. l. Harga boleh bedami tentoe bersaman.
Memoedji dengan hormat.